DOMSTOLENS BESLUT (femte avdelningen)

den 1 mars 2011 *

I mål C-457/09,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Tribunal de première instance de Liège (Belgien) genom beslut av den 29 oktober 2009, som inkom till domstolen den 23 november 2009, i målet

Claude Chartry

mot

État belge,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-J. Kasel samt domarna M. Ilešič och M. Berger (referent),

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

* Rättegångsspråk: franska.

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 6 EU, i dess lydelse före Lissabonfördraget, samt av artikel 234 EG.

2 Begäran har framställts i ett skattemål mellan Claude Chartry och État belge (belgiska staten).

Tillämpliga bestämmelser

3 Artikel 26 i speciallagen av den 6 januari 1989 om Cour d'arbitrage (*Moniteur belge* av den 7 januari 1989), i dess lydelse enligt bland annat speciallagen av den 12 juli 2009 (*Moniteur belge* av den 31 juli 2009) (nedan kallad speciallagen), har följande lydelse:

”1 Cour d'arbitrage [författningsdomstolen, numera Cour constitutionnelle] ska, prejudiciellt, genom dom pröva frågor rörande följande:

...

3. Huruvida en lag, ett dekret eller en bestämmelse som avses i artikel 134 i grundlagen strider mot artiklarna i avdelning II, 'Det belgiska folket och dess rättigheter', och artiklarna 170, 172 och 191 i grundlagen.

...

2 När en sådan fråga uppkommer vid en domstol, ska denna domstol begära att Cour d'arbitrage avgör frågan.

Domstolen är dock inte skyldig att göra detta i följande fall:

…

2. När Cour d'arbitrage redan har avgjort en fråga eller ett mål som avser samma sak.

…

4 När det vid en domstol åberopas att en lag, ett dekret eller en bestämmelse som avses i artikel 134 i grundlagen strider mot en grundläggande rättighet som garanteras på ett helt eller delvis liknande sätt både av en bestämmelse i avdelning II i grundlagen och av en bestämmelse i europarätten eller folkrätten, ska domstolen först ställa en tolkningsfråga till Cour d'arbitrage angående förenligheten med avdelning II i grundlagen.

Trots bestämmelserna i första stycket är domstolen inte tvungen att ställa en tolkningsfråga till Cour d'arbitrage

1. i de fall som avses i punkterna 2 och 3,

…"

4 I artikel 28 i speciallagen föreskrivs följande:

"Den domstol som har ställt tolkningsfrågan, och varje annan domstol som har att avgöra samma mål, ska följa den dom som meddelats av Cour d'arbitrage vid avgörande av den tvist i samband med vilken de frågor som avses i artikel 26 ställts."

Bakgrund till tvisten och tolkningsfrågan

5 Claude Chartry, som är bosatt i Belgien, arbetade som informatör för ett bolag i Belgien som specialiserat sig på att försvara försäkringstagare.

6 Efter att ha genomfört en granskning ändrade den belgiska skattemyndigheten den vinst som Claude Chartry hade deklarerat för taxeringsåren 1994, 1995 och 1996, och räknade om beloppet för de direkta skatter som Claude Chartry skulle betala för dessa taxeringsår. Den ytterligare skatt som var hänförlig till taxeringsår 1994 skulle betalas senast den 18 februari 1997, den som var hänförlig till taxeringsår 1995 skulle betalas senast den 18 september 1997 och den som var hänförlig till taxeringsår 1996 skulle betalas senast den 25 augusti 1997.

7 Claude Chartry begärde den 11 februari och den 9 oktober 1997 omprövning av besluten om påförande av ytterligare skatt.

8 Den 30 november och den 7 december 2001 delgavs Claude Chartry ett preskriptionsavbrytande betalningsföreläggande.

9 Skattemyndigheten omprövade besluten i enlighet med Claude Chartrys begäran, men fann genom beslut av den 17 oktober 2007 att det till större delen inte fanns skäl att ändra dem.

10 Claude Chartry väckte den 17 januari 2008 talan vid Tribunal de première instance de Liège. Claude Chartry har hävdat att enligt den belgiska skattelagstiftningen preskriberas direkta skatter efter fem år, räknat från den dag då de förföll till betalning. Han har vidare hävdat att det inte har vidtagits någon åtgärd som leder till att preskriptionsfristen avbryts, i den mening som avses i artikel 2244 Code civil belge (nedan kallad den belgiska civillagen), inom fem år efter den dag då den ytterligare skatt som han påförts förföll till betalning. Claude Chartry har, vad gäller de två betalningsföreläggande han delgivits år 2001, åberopat rättspraxis från Cour de cassation (den belgiska kassationsdomstolen). Cour de cassation har slagit fast att ett betalningsföreläggande som delgivits till följd av en bestridd skatteskuld inte kan avbryta preskriptionen i den mening som avses i artikel 2244 i den belgiska civillagen.

11 Belgiska staten har i sitt svaromål anfört att enligt artikel 49 i ramlagen av den 9 juli 2004 (*Moniteur belge* av den 15 juli 2004) (nedan kallad ramlagen) ska ett betalningsföreläggande anses utgöra en sådan åtgärd som leder till att preskriptionsfristen avbryts i den mening som avses i artikel 2244 i den belgiska civillagen, även när skatteskulden bestrids.

12 Den hänskjutande domstolen har angett att Cour d'arbitrage, i domar av den 7 december 2005 och av den 1 februari 2006, slog fast att artikel 49 i ramlagen har retroaktiv verkan, vilket inverkar menligt på processrättsliga skyddsregler som gäller till förmån för medborgarna, men att den är befogad på grund av exceptionella omständigheter och motiverad av tvingande skäl av allmänintresse.

13 Den hänskjutande domstolen anser att artikel 49 i ramlagen, med hänsyn till att den har retroaktiv verkan, utgör ett ingripande från lagstiftarens sida i ett pågående domstolsförfarande som, i den specifika situation om Claude Chartry befinner sig, inte motiveras av en rättvis avvägning mellan kravet på allmänintresse och skyddet för den berörda partens grundläggande rättigheter.

14 Den hänskjutande domstolen anser emellertid att artikel 26 i speciallagen innebär att den är förhindrad att dra de slutsatser som följer av detta konstaterande. Enligt den artikeln är en domstol vid vilken artikeln åberopas i princip skyldig att, när en bestämmelse strider mot en grundläggande rättighet som garanteras såväl av en bestämmelse i den belgiska grundlagen som en bestämmelse i europarätten eller folkrätten, först ställa en tolkningsfråga till Cour d'arbitrage angående den aktuella bestämmelsens förenlighet med grundlagen. Enligt artikel 26.4 andra stycket 1 och artikel 26.2 andra stycket 2 åläggs den hänskjutande domstolen förvisso inte denna skyldighet i detta fall, eftersom Cour d'arbitrage redan vid två tillfällen har slagit fast att artikel 49 i ramlagen är förenlig med den belgiska grundlagen. Cour d'arbitrages avgöranden utgör emellertid hinder för att den hänskjutande domstolen gör en särskild prövning av de specifika omständigheterna i det mål som den har att avgöra.

15 Tribunal de première instance de Liège beslutade mot denna bakgrund att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

"Utgör artikel 6 [EU] och artikel 234 [EG] hinder för en nationell lag, som den av den 12 juli 2009 om ändring av artikel 26 i [speciallagen], i vilken föreskrivs att en

nationell domstol – som finner att en skattskyldig genom en nationell lag, närmare bestämt artikel 49 i [ramlagen], har berövats sin rätt till ett effektivt domstolsskydd vilken garanteras i artikel 6 i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna [som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen)] – är skyldig att först hänskjuta frågan till Cour constitutionnelle, utan att den nationella domstolen omedelbart kan säkerställa gemenskapsrättens direkta effekt i det mål som är anhängiggjort vid den eller göra en prövning av lagens förenlighet med internationella konventioner, när Cour constitutionnelle har funnit att den nationella lagen är förenlig med de grundläggande rättigheterna som garanteras i avdelning II i grundlagen?"

Huruvida domstolen är behörig

16 Den belgiska och den franska regeringen samt Europeiska kommissionen, vilka har inkommit med skriftliga yttranden, har hävdat att domstolen saknar behörighet att besvara tolkningsfrågan.

17 För att kunna pröva domstolens behörighet ska föremålet för frågan fastställas.

18 Den hänskjutande domstolen har ställt denna fråga för att få klarhet i huruvida artikel 234 EG utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning som för det första innebär att domstolarna i medlemsstaten åläggs en skyldighet att först hänskjuta en fråga avseende en nationell bestämmelses förenlighet med en grundläggande rättighet som garanteras i grundlagen till den nationella domstol som har till uppgift att kontrollera lagars grundlagsförenlighet, när det samtidigt är fråga om huruvida denna bestämmelse är förenlig med en grundläggande rättighet som helt eller delvis garanteras i unionsrätten, och som för det andra innebär att domstolarna i medlemsstaten är

bundna av den bedömning som gjorts av den nationella domstol som har till uppgift att kontrollera lagars grundlagsförenlighet.

19 Enligt domstolens fasta praxis krävs det för att säkerställa unionsrättens företräde och för att det samarbete som inrättas genom artikel 234 EG mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna ska fungera, att den nationella domstolen fritt, och vid den tidpunkt under förfarandet som den domstolen anser vara lämplig, kan hänskjuta varje fråga som den anser vara nödvändig till EU-domstolen (se dom av den 22 juni 2010 i de förenade målen C-188/10 och C-189/10, Melki och Abdeli, REU 2010, s. I-5667, punkt 52).

20 Domstolen har närmare bestämt slagit fast att artikel 234 EG utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning om inrättande av ett prejudiciellt förfarande för kontroll av de nationella lagarnas förenlighet med grundlagen, såvitt den omständigheten att detta förfarande ska handläggas med förtur medför att övriga nationella domstolar är förhindrade att använda sin möjlighet eller uppfylla sin skyldighet att begära att EU-domstolen meddelar förhandsavgörande, såväl före hänskjutandet av en fråga om grundlagsförenlighet till den nationella domstol som har till uppgift att kontrollera lagarnas förenlighet med grundlagen som, i förekommande fall, efter det att sistnämnda domstol har meddelat ett avgörande i denna fråga (domen i det ovannämnda målet Melki och Abdeli, punkt 57).

21 Enligt artikel 234 EG är domstolen emellertid behörig att meddela förhandsavgörande angående tolkningen av EG-fördraget samt giltigheten och tolkningen av de rättsakter som antagits av Europeiska unionens institutioner. Domstolen är därvid endast behörig att pröva unionsrättsliga bestämmelser (se, bland annat, beslut av den 16 januari 2008 i mål C-316/07, Polier, punkt 9, och av den 12 november 2010 i mål C-339/10, Asparuhov Estov m.fl., REU 2010, s. I-11465, punkt 11).

22 Det framgår av fast rättspraxis att de krav som följer av skyddet för de grundläggande rättigheterna binder medlemsstaterna när de tillämpar unionsrätten (se beslutet i det ovannämnda målet Asparuhov Estov m.fl., punkt 13).

23 I artikel 51.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) föreskrivs dessutom att dess bestämmelser vänder sig ”till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten”.

24 Denna begränsning ändrades för övrigt inte genom ikraftträdandet av Lissabonfördraget den 1 december 2009, varigenom stadgan fick samma rättsliga värde som fördragen enligt den nya artikel 6.1 EU. I den artikeln föreskrivs nämligen att bestämmelserna i stadgan inte på något sätt ska utöka unionens befogenheter såsom de definierats i fördragen.

25 Rätten till ett effektivt rättsmedel, garanterad genom artikel 6.1 i Europakonventionen, som den hänskjutande domstolen har hänvisat till och som bekräftats i artikel 47 i stadgan utgör en allmän princip i unionsrätten (se, bland annat, dom av den 16 juli 2009 i mål C-385/07 P, Der Grüne Punkt Duales System Deutschland mot kommissionen, REG 2009, s. I-6155, punkterna 177 och 178). Beslutet om hänskjutande innehåller emellertid inte någon konkret omständighet som talar för att saken i målet vid den nationella domstolen har någon anknytning till unionsrätten. Målet vid den nationella domstolen mellan en belgisk medborgare och belgiska staten avseende beskattning av verksamhet som utövas i Belgien har inte någon anknytning till en av de situationer som avses i bestämmelserna i fördraget om fri rörlighet för personer, tjänster eller kapital. Målet avser inte heller tillämpning av nationella åtgärder genom vilka den berörda medlemsstaten genomför unionsrätten.

26 Av detta följer att domstolen saknar behörighet att besvara förevarande begäran om förhandsavgörande.

27 Mot denna bakgrund slår domstolen, med stöd av artikel 92.1 i rättegångsreglerna, fast att det är uppenbart att den saknar behörighet att besvara de frågor som ställts av Tribunal de première instance de Liège.

Rättegångskostnader

28 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Det är uppenbart att Europeiska unionens domstol saknar behörighet att besvara de frågor som har ställts av Tribunal de première instance de Liège (Belgien).

Underskrifter